

ABONAMENTUL:
Un an 200 L
6 luni 100 L
3 luni 50 L

Redacția și
ministrația A
Bulevard. Re
Maria 12. Eta

Tribuna Nouă

1211
on. Palatul Cultural
Arad

Organ al Partidului Național-Liberal.

Un partid minoritar etn
nu-și are justificarea sa
tr'un stat, decât atunci când
principiul egalității nu este
fixat în pactul fundamental
al acelei țări.
Géza Kiss (senator)

Director: Al. CONSTANTINESCU

Apare săptămânal sub conducerea unui comitet

Arad 20 August 1927.

Iluzii spulberate

E, poate, cea mai frumoasă viață, aceea trăită în alura speranțelor. Gândul că ele vor fi odată realizate, te face să elimini toate inconvenientele, spre a nu visa decât ceea ce pentru tine este suprema dorință.

În vraja unor astfel de visări, le-a plăcut să trăiască acelora cari numai din pasiunea de a împinteni națiuni străine, și-au asumat drepturi pe cari, omenește, nu le meritau.

De nouă ani încoace, acești vizionari sunt prada unor nădejdi neîntemeiate.

Nu s'au mulțumit însă cu adu-mecarea pasnică a visurilor lor copilărești. Din citadela spintecată de albăstriul Dunării, au iscodit glasuri de protestare.

Și glasul lor se sbătea între seninul cerului — înourându-l — și se deslăna peste întinsurile câmpiilor panonice, asemenea unei „fata morgana”.

Ecoul disperatului glas se fă-rimitea între granițele înscrise cu sângele celor cari au însetat după libertate.

Și dacă — prin contrabandă — a fost adus, acest glas, pe plaiu-rile noastre, s'au găsit „doice” care să-l mângăie și să-l molco-mească.

S'au găsit și printre noi — de acei predispuși viselor, de acei cari oferind ospitalitate proteste-lor deșarte, se alăturau iluziilor pornite de cetatea milenară.

Și nu erau aceste vise, decât un narcotizant care amortiza vremelnice iluziile celor neîmpă-cați cu urmarea firească a atitudinei lor. Până când s'a în-tâmplat ca un lord să pribegea-scă în țara narcoticelor ademenitoare.

Și sângele — oricât de englez — al lordului, s'a aprins și astfel glasul de protestare și-a găsit un atât de căutat colporteur.

Atunci vecinii noștri s'au îna-ripat cu noui nădejdi. În rândul eroilor lor naționali au înscris un nou nume, al unui lord en-glez pe care l-au înarmat cu un „condei de aur”.

Și'n clocotul nebun al tipete-lor din piepturile îmbrăcate 'n zale, s'au călit atâtea speranțe, atâtea iluzii.

Iată însă, că oameni, de o in-contestabilă reputație, au inter-venit energic spre a spulbera din temelie, toate aceste porniri dău-nătoare păcei și liniștei.

E de prisos să mai înșirăm numele celor cari cu toată pu-terea cuvântului, au înfrânat slă-biciunile unui lord și aspirațiile unui norod prea iluzionist.

Vrem să relevăm doar, că ilu-ziile milenare au fost spulberate.

Iar acelora, cărora li s'a răpit cea mai caracteristică predispo-ziție, de-acuma le rămâne doar, să bocească la mormântul iluziilor în-gropate și să aștepte pribegirea vreunui alt însetoșat de glorie.

Și dacă alt rezultat nu vor ajunge vecinii noștri prin aceste procedee, vor izbuti — necondițio-nat — să-și înmulțească numărul eroilor lor naționali. Și cum lu-crul nu pare a fi prea dificil, ne închipuim că se vor ivi mulți candidați cari să pledeze pentru o cauză pierdută.

Și fiindcă recompensa se acordă înainte de ivirea succe-sului, nimeni nu va ezita.

...Ungurii sunt în căutarea suc-cesorului lui Rothermere...

Va trebui să-l găsească.

Căci nu le poate intra în cap ideea că e timpul să se desbare de iluziile cari îi animează.

Dar în timp ce ei vor conti-nua să încrusteze — pe răboj — numele atâtor „eroi naționali” s'ar impune „doicelor” cari trăesc pe plaiurile noastre, să elimine dela sânul lor orice iluzii cari nu le vor prilejui decât dezamă-giri.

Căci dacă în mentalitatea ve-cinilor noștri, de origine Uro-altaică, zace niziunța, de a creă „eroi naționali”, în mentalitatea noastră s'a încuibat convingerea că trebuie să avem cetățeni loiali.

Cei vizați, să aleagă!

Vicențiu Bugariu.

Drepturi asumate pe nedrept!

După încheierea unei aventuri poli-tice, exministrul, și martirul unui „națio-nalism-ultra”, d. V Goldiș, s'a reîntors în Arad.

Cunoaștem cu toții împrejurările în cari s'a întors. Dar ceea ce nu cunoa-ștem e calitatea în care acest fost... om de omenie, dispune de o casă din strada Românilui. Și ne întrebăm — implicit — dacă dispune, așa cum dis-pune de ea, de ce cu ocazia unei reparații a ordonal eliminarea inscrip-ției „Românul” care figura pe fron-tispiciul acestei case?

Ori și d-sa s'a molipsit de mania d-lui Iorga care a început să urgisea-scă numele care s'ar învrednici de mai mult...

Și în aceeași ordine de idei, între-băm pe ilustrul exministr, dacă nu s'ar cuveni ca cel puțin în chestiuni private, să rămână un tradiționalist, dacă în politică a dovedit contrarul?

De ce asumându-și prerogative cari nu-i compet, a dispus închiderea tre-cătoarei care lega str. Eminescu de

Maghiariada dela serviciul apelor și insp. Arad.

În No. 35 al Ziarului „Tribuna Nouă”, se desvăluie, într'un articol, sgu-duitoarea dramă ce s'a desfășurat la serviciul apelor și insp. Arad, dramă, în care rolurile căderii sunt interpretate de umiliții cărții românești și de fiii Ardealului rănit. Stând, sub impulsurile destăinuirilor pe cari le tric prin sita toleranței noastre, sunt pe deplin edi-ficat, de ce demnitatea românească strivită, nu poate fișni la suprafață. Cauza, e a se atribui acelui Oprean Rezső dir. gen. care înfrățit, în aspi-rații, cu toate infusoriile importate de peste granițe, duce cu nerușinare cea mai detestabilă propagandă de elimi-nare a tot ce e sentiment românesc. Sirdin de credința unui neam ce și-a plătit cu prisosință existența și înbol-dit de sfatul „Karoșilor” și „Tege Ele-merilor” duce campania de luptă sub-versivă și antipatriotică să desființeze nu numai limba statului, care arunca câteva sute de m'i în poșeta fetel șe-fului serviciului opelor din Ungaria, ci să distrugă, fără cruțare, și toate ele-mentele coplesite de durerea unui neam care nu se poate manifesta în toată complexitatea aptitudinilor lui. Apucat pe panta această, din serviciul apelor a făcut un focar de anti-românism și un loc de satisfacere a tuturor capri-ciilor veneticilor. Nu l-a reținut dela acest pas, nici rugăciunile amintirilor venite din umilul sat al Hunedoarei, și nici tresăririle vremilor schimbate. Călăuzit de misterul unor credințe, stre-line intereselor noastre, a monopolizat pe seama „Brucșilor” instinctele ertă-tonre ale mulțimii și a schimbat în bani toată spovedania îngăduinții no-astre. Neîmbănzit în porniri adverse crezului neamului românesc, nu s'a mulțumit cu situația ajunsă din îngă-

duința noastră, ci cutezantul voiajor a împânzit întreg Ardealul cu colportagi de stiri tendențioase la adresa țării, care i-a făcut rost din nou în bugetul statului deși odinioară a refuzat jură-mântul de fidelitate. Și fără a fi îm-prejmuț de sentimente creatoare de antipații, așez șabloul șefilor de servi-ciu din Ardeal pe cari românismul D-lui Oprean Rezső ni a aruncat în vâz și considerație. Brucși László insp gen.

Ciuj Dávid Béla insp. gen. Arad.

Hánn Alojós	seful serv. Arad
Sütő Béla	„ „ Timișoara
Szeszics Sándor	„ „ Oradea
Katona Sándor	„ „ Satu Mare
Ráskai Béla	„ „ Alud
Pol Béla	„ „ Cluj
Nagy Béla	„ „ Brașov

Deschida opinia publică, cartea ser-viciilor publice a tuturor țărilor eșite învingătoare din răboi, și să răspundă: în care colț de pământ se vor întâlni atâtea „Béla” neatinși în mirozenile faptelor ca în acest Ardeal.

Pentru a se curma odată jalea și rușinea deslănțuită pe această glie sub care dorm atâtea visuri rânite, îndrep-tăm șefului județului Arad următoa-rele rânduri:

Dle Prefect!

Cei mai buni copii ai neamului sunt presărați în morminte înșirate dela Ni-stru până aproape de Viena. Crezând într'o idee mântuitoare au dat morții ce au avut mai scump: viața. Imbinați în doruri de elaborare a unor situații care să le facă mai dulce odihna ră-punerii, de colo, de unde sunt, strigă contra toleranței în care ne-au arun-cot pleava pribegă. Și nu se vor o-dihni, până când nu ne vom justifica conștiința încărcată de greșeli față de moartea lor. Dimpotrivă. Turburați de infiltrația curentului, dezastruos, din noaptea mormântului ne strigă nouă tuturor, iar în special durerea și-o pre-sintă șefului județului, cu acea emoție de morți risipiți, a strica cuibul ve-ninos al cucuvelor cobitoare de moarte etnică.

N. C.

Iar dacă d. Goldiș, ar fi fost cel care „a dat poruncă” îl întrebăm dacă nu crede că se preă întinde în afară de limitele drepturilor cari le are asu-pra unei case a unei societăți în care D-sa nu mai este membru? Ori d. Goldiș, are intenția să-și scrie „Memo-riile” și de aceea caută liniștea cea mai mare?!

În acest caz îl înțelegem, dar nu-i dăm dreptate.

Țăpligă.

Cinema „MALUL MUREȘULUI”

38 1927 VIII/9/21—

Discul de flăcări

In dublu rol principal:

ELMO LINCOLN

22—24

Romanul unui tânăr sărac

Reprezentări continuative, începutul fix la ora 8 jum. și 10.

No. 867/927

Publicațiune.

Primăria comunală Iermata-Neagră ține licitațiune publică la 25 Sept. 1927 orele 9 pentru ventru vânzarea unui vier neapt de reproducție și cumpărare a 3 vieri de prăsilă.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu art. 72-83 din legea contabilității publice.

Iermata-Neagră, 14 Aug. 1927.

Primăria.

No. 173

No. 866/927

Publicațiune.

Primăria comunală Iermata-Neagră ține licitațiune publică la 25 Sept. 1927 orele 10 pentru vânzarea guno-ului dela Primărie,

Licitațiunea se va ține în conformitate cu art. 72-83 din legea contabilității publice.

Iermata-Neagră, 14 Aug. 1927

Primăria.

No. 174

Asociația composesorăia, Vârșand.

Publicațiune.

Asociația composesorăia Vârșand publică licitație pe ziua de 15 Aug. 1927 ora 12 a. m. referitor la arindarea teritoriului de vânat 1280 iug. pe timp de 5 ani consecutivi.

Licitațiunea se va ține cu oferte închise în conformitate cu art. 72-83 din legea contabilității publice depunându-se odată cu oferta și o garanță de 10% din prețul oferit pentru un an.

Vârșand, la 5 Aug. 1927.

Secretar: P. Hențiu
Președinte: Bălaj Gheorghe
No. 167

Publicațiune

Să aduce la cunoștință celor interesați că în ziua de 6 Sept se va ține licitație publică cu oferte închise, pentru furnizarea a 16 vagoane lemne de foc cer calitate I. Centrului pentru ocrotirea Copiilor Arad.

Caetul de sarcini se poate vede în fiecare zi între oarele 11-12 zilnic la centru sus amintit.

Direcțiunea.

No. 160

La Bufetul Cinema

MALUL MUREȘULUI

se mănâncă

—:—: efin și bine

Funcționarii publici au 20% reducere.

PUCHER

Magazin de sobe și cuptoare

Cele mai frumoase

Rog onoratul public am da tot concursul

SOBE și CUPTOARE de teracotă, reparație de ori ce fel, mularea dela un loc la altul se pot face cu prețurile cele mai reduse de magazinul de sobe din Piața AVRAM IANCU No. 3.

soția lui STEIN MOR.

No. 79.

Depozitul de SOBE de teracotă din Bulev. Regele Ferdinand (casa Dengi Nr. 63-65) primește orice fel de comenzi după plac, face sobe noi, sobe pentru gătit, reparații și orice lucrări în teracotă cu prețurile cele mai reduse.

Cer concursul Onoratului public.

76

Szerb Antoni

Serviciul de Poduri și Șosele Arad.

No. 1675/1927.

Publicațiune.

Se publică licitațiune publică pe ziua de 20 Septembrie a. c. la ora 10-12 pentru lucrările de transformarea biroului și locuinței preturei din comuna Chișineu cu suma de lei 250.000. care se va ține la Prefectura Județului Arad.

Condițiunile de licitațiune se pot vedea la Serviciul de Poduri și Șosele din Arad între oarele oficiale.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu dispozițiunile legii contabilității publice.

Ofertele se pot înainta și separat numai pentru lucrările de zugrăvire, apeduct, conduct electrici și tâmplărie

Arad la, 4 Augusto 1927.

Serviciul de poduri și Șosele
No. 175 Arad.

Dela Primăria Tipar.

No. 32/1927.

Publicațiune.

Primăria Tepar publică licitațiune pe ziua de 14 Sept. 1927 pentru exarendarea teritoriului de vânat al comunei Tipar circa 2200 iug. cad. pe teren de 6 ani consecutivi începând dela 1 Oct. 1927.

Licitația se va ține la Primărie în conformitate cu art. 71-82 din Legea contabilității publice cu oferte închise și sigilate, prețul de strigare fiind 5000 Lei. Condițiunile se pot vedea la Notarul.

Tipar la 6 August 1927.

Primăria.

No. 166

Ministerul justiției

Comisiunea de naturalizări

Conform art. 23 din legea privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române, se publică următoarea cerere de naturalizare, spre știința acelor cari ar voi să facă vre-o înțimpinare, potrivit dispozițiunilor art. 23 din zisa lege.

Domnule Ministru,

Subsemnatul Farbaki Ede, domiciliat în orașul Turda, născut în Budapesta Ungaria, de profesiune artist, angajat la trupa teatrală Edmund Sumegi din Turda. Dorind a deveni cetățean român, în baza actelor alăturate, respectuos am onoare a vă ruga să binevolți a dispune să mi se acorde prin naturalizare cetățenia română. În România sunt din anul 1916 Septembrie 1 în anul 1921 am fost recrutat în armata română de cercul de recrutare Târgul Mureș, rugându-vă să binevolți a dispune să mi se elibereze certificatul doveditor că am făcut această cerere pentru naturalizare.

Turda la 10 Noembrie 1925.

Cu profund respect
Farbaki Ede.

No. 168

No. 1607/1927.

Comuna Aradul-nou.

Publicațiune.

Comuna Aradul-nou ține licitație publică în ziua de 30 Sept. 1927 orele 10. pentru furnizarea alor 40 scaune pentru birouri și una masă pentru sala de sfat.

Se poate lua parte la licitație numai cu oferte închise și sigilate.

Caetul de sarcini se poate vedea zilnic în biroul notarului comunei

Licitația se va ține în conformitate cu L. C. P.

Aradul-nou la 4 August 1927.

No. 165

Primăria.

Nr. 16.954/1927.

Publicațiune

Neaprobându-se rezultatul licitațiunii ținută în ziua de 25 Iulie ort. pentru schimbarea, repararea și așezarea în tub pancelat (bergman) a firului de conduct electric intern la Teatrul de iarnă, în baza Deciziei Nr. 16654/1927 se va ține o nouă licitație publică cu oferte închise în ziua de 3 Septembrie 1927 ora 10 a. m. în biroul Serviciului economic (Primăria etaj Camera Nr. 104) în conformitate cu Art. 72 și următorii din Legea asupra contabilității publice.

Caetul de sarcini se poate vedea la Serviciul economic în orele de serviciu.

Arad, la 10 August 1927.

Serviciul economic.

Nr. 172

Judecătoria rurală Șiria

N. C. 3395/1926/2

Publicațiune de licitație

Subsemnatul delegat Judecătoresc în senzul art. 102. a legii LX. 1881 respective art. 19. aleii XLI din 1908. prin aceasta publică că în urma deciziei Judecătorei de ocol Șiria N. 2746/1925-3 pentru suma de 3600 Lei capital și acc. efectuându-se esecutiă escontentativa în favoarea lui Aron Cadar contra lui Simion Lipovan sa pus sechestru pe următoarele mișcătoare 1 vacă 3 plele de oil 1 cocie de paie 20 znoți tutei prețuite în suma de 4800. Lei.

Deci în urma deciziei N de mai sus a judecătorei de ocol Șiria pentru încasarea pretenziunii de 3600. Lei și spele stabilite până acum se defige teren de licitație pe ziua de 24 August 1927 ora 3 dm. în comuna Pâncota la casa urmăritului Se invită cumpărătorii cu aceia observare ca mișcătoarele se vor vinde în bani gata în caz de lipsă și sub prețul estimat. Intrucât mișcătoarele sunt sechestrate și din partea altora și accepția și-au câștigat drept de escontentare licitația se ordonă în Șiria la 5 August 1927

Goreta Rom.

No. 171

Indescifrabil
delegat judecătoresc

Ca să vă faceți ghetă cu prețuri reduse. Ghetă noi pentru dame începând de la 500 lei în sus, Ghetă noi pentru bărbați începând de la 600 lei în sus. Pingelul ghetelor bărbătești 100 lei, femeilor 80 lei și pentru copii 40 lei. Repararea tocurilor la ghetă 20 lei. Reparații mai mici 10 lei. Pentru fie care lucrare garantez pentru 60 zile. Rog sprijinul onoratului public.

78

Ilie Nadaski
Piața Peștelui 19.

ROMÂNIA

Comitetul școlar județean Arad.

Nr. 1420/1927.

Arad, la 11 August 1927.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință generală, că în ziua de 15 Septembrie 1927, ora 10 a. m. se va ține licitație publică cu termen scurt, în localul Prefecturii județului, pentru furnizarea mobilierului necesar școalelor noi din județul Arad, și anume:

140 bucăți bănci școlare.

14 „ table negre.

15 „ catedre.

15 „ dulafuri pentru bibliotecă.

16 „ dulafuri pentru arhivă

30 „ scaune.

Tot în aceasta licitațiune se va da în întreprindere edificarea latrinelor la școalele din comunele Obârșia Sârbi, Lungșoara, Văsdoci, Bodești, Mustești și Susanli.

Devizele, planurile și condițiunile relevante la acestea construiți se pot vedea în biroul comitetului școlar județean, la Prefectura județului camera No. 43.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu Legea contabilității publice (Art. 72-82) și condițiunile generale pentru întreprinderi de lucrări publice și cu oferte închise și sigilate pe cari concurenții le vor înainta Comitetului școlar județean în ziua licitației ora 10.

Amatorii vor depune deodată cu ofertele și o garanță provizorică de dd 4%, la valoarea lucrurilor în număr sau efecte de stat. Garanța se va majora la 10% de concurentul care va dobândi lucrările.

Președinte. Prefect. Tecretar.

I. Georgescu (ss) V. Spătaru (ss)
No. 170

Publicațiune.

Subsemnatul, curătorul masei falimentului Klein Elemér, comerciant de lemne Curtici, incunoștințez, că materialul lemnos de construcție, prețuit la Lei 211842. din magazina falitului Curtici, se vinde prin licitație cu oferte închise. Ofertele, cu prețuri fixe, se primesc la subsemnatul până în 25 l. c. oarele 17. Consiliul falimentului susține dreptul a refuza toate ofertele, dacă nu le află acceptabile.

Arad, 18. August 1927

Dr. Pacl Szuchy avocat

Bul. Regele Ferdinand Nr. 63.

No. 171

Colonizările din județul nostru

— Festivitatea dela Iratoș în mijlocul coloniștilor români, —

Din cauza apariției săptămânale a organului nostru de pază, festivitatea împroprietăririi dela Iratoș n-am putut-o publica în numărul trecut. Relatări asupra acestei festivități au apărut în presa bucureșteană și faptul fiind de o importanță capitală, ele sau bucurat de o pagină specială. Ne vom spune și noi cuvântul, căutând a scoate în evidență și fapte pe cari corespondenții ai presei din capitală nu le-au cunoscut.

Problema colonizărilor la Vest

Problema colonizărilor la granița de vest, județul nostru încadrându-se în ea, a dat mult de gândit autorităților cărora li s'a încredințat soluționarea ei. Se știe că odată cu tragerea frontierelor, dincolo de granița românească au rămas numeroase comune românești printre cari comunele. Batania, Aletea, Keteihaza, Jula și Cenad erau socotite drept absolut românești. În schimb diacoace de granița românească au rămas comune aproape curat ungurești, cum e cazul Iratoșului.

A urmat, după cum era și natural, repatrierile reciproce, ele fiind mult mai numeroase din Ungaria, o țară care se știe că nu are o lege agrară atât de avantajoasă proprietății mici, cum avem noi. Băstinașii unguri s-au repatriat numai din ordin sentimental și mulți din ei judecând și apreciind avantajele reformei noastre agrare, au rămas locului. Rezultatul s'a dovedit favorabil judecății lor: toți embaticarii fiind împroprietăriți pe picior de egalitate cu îndreptății și coloniștii.

Problema colonizărilor a intrat în ultima ei fază (vorbind pentru județul nostru) în toamna anului 1924 ea fiind soluționată de fostul și actualul prefect de județ I. Georgescu astfel: S'a hotărât colonizarea în satele cu populația în majoritate ungurească, din apropierea frontierelor, a tuturor repatriatilor din Ungaria, mai toți din cele cinci comune amintite mai sus. Pectulirea acestei hotărâri s'a făcut în ziua de 11 August și festivitatea a întrecut marea tuturor așteptărilor.

La Iratoș

Automobilele autorităților arădane în cari luaseră loc și reprezentații presei au fost întâmpinate în marginea satului, de grupuri de călăreți în costume românești naționale. Un drum de țară pornit din coasta satului Variasi, ne duce în Iratoș, sat unguresc în preajma cărui a răsărit ca din pământ, colonia românilor refugiați din Ungaria. La bariera satului așteaptă mare de capte. Când ne oprim, o muzică întonează „Deșteaptă-te Române”

Din primul automobil, coboară prefectul județului, căruia preotul catolic îi urează bun venit. D. Georgescu, prefectul județului, răspunde vorbitorului, asigurându-l că minoritarii se vor bucura mai departe de aceleași drepturi ca și Românii.

În numele refugiaților a vorbit locuitorul Roșu Matei, declarând, că refugiații își dau seama de rolul lor aci la graniță și făgăduiesc că vor rămâne sentințele vecinilor treze, în slujba adevăratei lor patrii.

S'au oficiat apoi două scurte servicii divine, unul ortodox și unul catolic.

Actul împroprietăririi

După aceasta d. jud. Romul Orezean, a dat citire actului de împroprietărire acelor 167 de îndreptății. 172 de coloniști și 189 de embaticari

În urmă, d. judecător, în calitate de președinte al comisiei agrare, a vorbit sâtenilor despre rostul acestei împroprietăririi, sunându-se, că actul de azi este un mic inel din marele lanț creiat din inițiativa celui dintâi expropriat și celui mai mare dintre români, care a fost răposatul Rege Ferdinand I.

Preotul Ardeleanu, din Micălaca, a povestit câteva episoade din exodul dureros al refugiaților, d-sa fiind tot un refugiat din Jula.

D. prefect Georgescu, stăruie asupra felului cum s'a făcut împroprietărirea, elementul unguresc fiind tratat pe picior de egalitate cu cel românesc. Nădăduind că noul coloniști vor fi cetățenii pe care li vrea țara, le făgăduiește sprijinul său pentru construirea școalei și bisericii de cari sunt cu totul lipsiți.

În mijlocul coloniștilor români

În timpul gustării, care a urmat solemnității, am căutat să luăm contact cu coloniștii români din Iratoș, și am aflat, că în noua colonie se adăpostesc refugiați români din satele astăzi rămase în Ungaria: Botania, Jula, Keteihaza, Cenad și Aletea.

O parte din ei s'au refugiat în anul trasării liniei de frontieră, cea mai mare parte au venit în țară, în ultimii patru ani nemaiputând suporta persecuțiile administrației ungurești. În ziua de 11 August s'a pectuluit împroprietărirea numai a 176 de refugiați, coloniști în comuna Iratoș; în realitate numărul lor este mult mai mare. Ei mi-au declarat, că având credință în patriotismul celor dela conducerea țării, speră că vor fi împroprietăriți și restul refugiaților, care și-au părăsit avuturile de dincolo de graniță, socotind că chemarea lor adevărată este în hotarele României întregite.

Doleanțele celor nedreptățiți, suntem informați că vor fi realizate, prin bunăvoința d-lui Stoicescu consilier agricol, un om cu multă trageră de inimă în tot ce este operă românească. Nu trebuie uitat, că în pectulirea votului de împroprietărire dela Iratoș, au depus o muncă meritoasă dd. avocați Mărculescu și Nicolescu, cari neglijându-și interese de prim ordin, au căutat să accelereze cum au putut mai mult lucrările întârziate ale acestei împroprietăririi.

Rep.

Culturale-religioase.

Domnul prefect al județului I. Georgescu ajutat de o pleiadă idealistă de scriitori a luat în program întreprinderea unei vii propagande culturale în comunele fruntașe ale județului. Pentru reușita festivităților și concertelor proiectate a obținut largul concurs al Ateneului popular „Casa Națională” din Arad Pârnea, care dispune de un cor bine instruit de celosul profesor N. Băru. Președintelui paroh. C. Turicu i-a reușit organizarea secțiilor culturale și a dansurilor naționale și pentru formarea unei echipe dramatice a obținut concursul cunoscutului publicist Al. Negură, care va instrui piesele populare contribuind prin aceasta la dezvoltarea gustului artistic și a sentimentului național.

Mână în mână că propaganda culturală se desfășoară și cea religioasă.

Punctele de acuzare aduse Comisiei Județean și fostului delegat de prefect

Am rezumat în numărul trecut al ziarului nouă puncte de acuzare aduse de către d-l Inspector Administrativ M. Miloteanu, consiliului județean și fostului delegat de prefect.

Continuăm mai jos a rezuma și noul punct de acuzare:

10. Au neglijat construcțiile celor 14 școli primare din județ lăsându-le pradă intemperiei și păgubind statul și populația rurală. Bugetul județului însă au avut grije să-l facă de două ori mai mare ca acel din anul 1926.

11. Grăul și fondurile adunate pentru școli au avut altă întrebuințare: pentru mobilierul prețurii Sf. Ana și pentru automobile în alegeri.

13. Impozitele au fost mărite de trei ori ca cele din 1926 și fonduri tot nu sunt.

14. A călcat ordinele Ministerului de Interne deschizând credite suplimentare pentru întreținerea de automobile (266.529 lei).

15. A votat suma de 72.000 lei pentru locuința a doi pretori care aveau locuințe oficiale la pretorate.

16. S'au efectuat și angajat lucrări călcând legea contabilității statului și a întronat domnia ilegalității și a bunului plac. Exemple: Construcția podului de peste Crișul Alb și aprovizionările cu pietrișul necesar șoselelor din județ.

17. Consilierii au format o societate „Imprimeria Județului Arad S. A.” care a funcționat înainte de a fi înregistrată.

18. S'a dat ordin comunelor rurale să cumpere acțiuni ale

susnumitei societăți. Comunele rurale au vărsat 1.124.750 lei iar acționarii particulari numai 16.600 lei.

19. S'au dat ajutoare la persoane cari nu sunt lipsite de mijloace ci sunt rude, prieteni și cunoscuți de ai fostului delegat de prefect.

20. În ziua plecării dela prefectură d-l Boneu a dat 50.000 lei ziarului „Cuvântul Ardealului” pentru anunțurile ce urmau să se publice pe viitor în ziar, dar ziarul n'a mai apărut.

21. A dat bisericii din Ilteu un fond de 50.000, din banii județului dar fondul să poarte numele „V. Boneu”.

22. Membrii consiliului județean advocați, au pledat procese contra județului și comunelor rurale.

23. S'au modificat bugetele unor comune după bunul plac și contra legii.

24. Excedentul bugetar al comunei Nădlac a fost întrebuințat pentru a cumpăra acțiuni de la „Soc. Electrică” când legea spune că aceste excedente se vor capitaliza.

25. Dreptul de vânat din comuna Iratoșul s'a dat d-lui Emil Micloși contra art 206 din legea unif. Adm.

26. Cea mai mare parte din membrii — 21 — au încasat diurne pentru ședințe la care n'au luat parte.

Lăsăm onorarii cetitori să mediteze asupra ilegalităților fără pereche comise de „clică” fostului delegat de prefect. Ce-ar fi fost dacă ar mai fi stat la putere această „clică” de tristă memorie?

Încercări norocoase

Am mai scris, într-unul din numerele trecute, despre filmul românesc. Și dacă revenim acum, e că vrem să ne confirmăm spusele noastre aproape profetice, după cum și să relevăm progresele școalei care s'a înjghebat aici în orașul nostru.

Și — dela început — cu o vie satisfacție, le vom spune confracților nostri minoritari că dacă ne-am impus un optimism corespunzător inițiativei, nu ne-am înșelat. Cu atât mai puțin cu cât ei cari tendențios au criticat inițiativa, acum singuri fac „mea culpa”.

Dar în acele rânduri vrem alt ceva. Vrem să arătăm întrucât întâmplările noastre au fost aproape profetice.

Corul Ateneului însușind Liturgia compusă pe sol major al regretatului Dima în 14 l. c s'a prezentat la sf. slujbă din biserica catedrală cu care ocazie strădaniile neobosite ale dirijorului ajutate de diligența și însuflețirea membrilor au asigurat deplina reușită.

Fetele creștinilor luminate de credință se umpleau de mândrie asistând la cernica manifestare a vârstărilor tinere din Pârnea, cari lăsând drumul perzaniei a apucat pe cel al mântuirii. „Cheruvicul” „Sfânt Sfânt” și „Pre Tine Te laudăm” — compoziții relativ grele — au fost cântate cu multă pricepere. Nivelând precizia ansamblului, corul Pârnevenilor va aduce multă cinste, impunându-se în locul de conducere. Nainte, înainte... cu Domnul!

Și afirmăm acest lucru nu ca să ne măgulim. Îl afirmăm în urma unei descinderi la școala în care de-o lună încoace se trudește cu prisosință. Am văzut acolo, ce înseamnă o ambiție întemeiată, o străduință fără pregele și o demnitate aplaudabilă.

Sub disciplina conducere a traducătorului tânăr, avid de realizări demne, D. Mărculescu, s'au evidențiat talente pe cari confracții noștri minoritari nu le bănuiau. Și notăm, fugarnic, doar numele celor cari ni s'au impus dela prima vedere.

Nu voim a exagera susținând cu tărie că numele d-nelor Gyözö, soția cunoscutului artist, Kornely un element de o reală valoare, d-soarelor Vamossy Ileana, Ghionca Valeria, Bader, Lelic, etc. și ale dlor Pudilic care a mai figurat cu succes în filmele didactice, Haidu B. Ioan, Moșu, Lancos etc. nu vor întârzia să se impună cinetilor. Noi nu vom ezita să-i privim cu același optimism cu atât mai vădit cu cât nu ne-am înșelat în credința pe care am avut-o față de seriozitatea școalei „Mars film” care repetăm nu va întârzia să-și evidențieze atribuția.

Dar pentru aceasta va trebui înălțată răutatea și pesimismul mai ales de către cei cari fac acest lucru înțelegându-se fiind.

Bug.

INFORMAȚIUNI.

D. I. Georgescu, prefectul județului Arad a călătorit Joi, la București unde va rămâne aproape o săptămână având să soluționeze unele chestiuni de ordin administrativ. În tot timpul absenței sale va fi înlocuit de către d. dr. Aug. Lazar subprefectul județului.

*

A produs senzație, dispariția marelui comerciant de manufactură Văndor Berlaian, care-și avea magazinul în colțul străzii Mețianu. Dispariția — se zice — e' ar fi pornit spre America, deghizat fiind ca un rabin. Se mai spune că a luat cu el mai multe milioane de lei lăsând pe piața locală, o datorie de aproape 20 milioane lei. Sumele nu sunt încă confirmate. Rămâne ca în urma cercetărilor ce se vor face să se precizeze.

*

Ministerul artelor a aprobat concesiile teatrelor minoritare. În Arad a fost numit director al teatrului, d. Szendrey Mihai.

*

Toți acei străini cari au depus cărțile de călătorie și biletele de liberă petrecere cu data de 1 lunie a. c., la comisiunea de revizuire dela siguranță, va trebui ca în termen de 3 zile să le ridice. În caz contrar vor fi dați peste frontieră.

Camera de Comerț și de Industrie din Arad, aduce la cunoștință celor interesați, că în ziua de

24 Septembrie a. c.

se va ține în Cluj, la sediul Inspectoratului VI. de Mișcare licitația pentru concesionarea și darea în exploatare a restaurantului de cl. I. și II. din stația Oradea. —

Cu detalii servește Camera.

*

a) *Inscrierile și reinscrierile la licee pentru anul șc. 1927-28 se vor ține între 1-6 Sept.*

b) *Examenele de admitere, de bursă de corigență, particulare și integrale integrale, între 10-15 Septembrie.*

c) *Examenele de admitere în cl. V între 20-25 Septembrie.*

d) *Examenele de bacalaureat între 25 Sept. — 10 Oct.*

e) *Inceperea cursurilor la 26 Sept.*

f) *Chemarea Duhului Sfânt în 25 Sept. ora 9.*

*

Târgul oriental din Lwow. Camera de Comerț și de Industrie din Arad aduce la cunoștință celor interesați, că Târgul Oriental din Lwow se va ține în zilele 4—15 Septembrie 1927.

O manifestație economică

De vorbă cu dl. Botez secretarul general al expoziției. Aradul nu a apreciat în de-ajuns expoziția.

La 6 c. nt s'a deschis în Arad, în Palatul Cultural, Expoziția volantă de mostre a României organizată de uniunea tuturor Camerelor de comerț.

Timp de 9 zile a fost deschisă această expoziție, a cărei aranjare atât de pricepută și cu mult gust, din toate punctele de vedere a stârnit unanimă admirație din partea tuturor vizitatorilor, fără excepție. Era și natural, ca această expoziție, care a fost clasificată la Târgul de mostre, din anul trecut, dela Milano, unde încă a participat, — de cea mai reușită, să găsească și în Arad admiratori. Fără să esagerăm, — considerăm această Expoziție volantă, drept cea mai importantă înfăptuire a uniunii Camerelor de Comerț din primii doi ani ai existenței sale. — Cele mai elogioase calificative pentru simțul artistic, cu care este, aranjată această expoziție, precum și pentru deslegarea atât de norocoasă a problemei târgurilor de mostre, ajunse la modă, în zilele de azi, — nu sunt exagerate. Nu avem decât cuvinte de laudă pentru munca valoroasă depusă de dl. Botez, pentru reușita acțiunii D-sale, care este sufletul acestei Expoziții, — într-adevăr sburătoare căci cercetează orașele cu mici intervale de timp, de câte 2-3 zile, deschișându-se cu exactitate matematică în zilele și la ora fixată, încă înainte de plecarea din București, — i se cuvine întreaga recunoștință românească, atât din partea marelui public cât și din partea înalțelor cercuri oficiale.

Stând de vorbă cu dl. Botez am aflat spre regretul nostru că sub durată rămânării în Arad Expoziția nu a în-casat din prețul biletelor de intrare nici măcar chiria redusă de Lei 30.000. (treizecimii), cât avea să achite Palatului Cultural; ne mai vorbind de celelalte spese avute timp de 12 zile,

cât a stat expoziția în Arad (inclusiv timpul de montare și demontare).

Jenat de indiferențismul Aradului, dl. Botez spunea că s'a năzuit să aibă o explicare, din partea localnicilor. Din informațiile primite nu a putut reține, decât lipsa unei reclame mai intense. La aceasta explicație, D-sa are de răspuns că în Arad a cheltuit cu mult mai mult decât aiurea.

A fost neplăcut surprins de pretențiile extrem de exagerate ale presei minoritare, neîntâlnite într-o astfel de măsură, în nici un oraș de dincoace de Carpați. Aceasta presă s'a mulțumit a publica câte un raport asupra deschiderii expoziției, — și atât tot iar presa română fiind reprezentată în Arad prin jurnale săptămânale, — publicul de fapt nu a fost ținut în curent cu informații mai amănunțite.

Li se cuvin justificate reproșuri și presei, dar și negustorimei, celei dintâi pentru că a suprapus interesele ei materiale, celor generale ale publicului mare, iar celei din urmă pentru că nu a știut trage folosul unei asemenea expoziții sosite la domiciliul propriu.

În Arad există mai multe organizații profesionale negustorești nu au dat nici acestea un semn de înțelegere, al rostului lor.

De încheiere notăm, că interesantul film industrial, — care reprezintă unele dintre cele mai importante și caracteristice industrii românești, — abia a rulat în 9 zile de 4-5 ori.

Să sperăm că în viitor nu vom avea ocazie de a mai semnala astfel de lucruri penibile. — Ne îndreptățește să credem acest lucru și faptul că câteva importante industrii arădane, impresionate de expoziția volantă atât de reușită au expus și ele casele; astfel ni s'au amintit, — afară de fabrica „Astra”, — care era deja bine reprezentată, — „Industria textilă Arădană”, „Fabrica de tricotaie”, „Fabrica „Bader” s. a., I. Kohn, fabricant de frigifere. Timișoara are vre'o 40 de vitrine expuse; să sperăm că și Aradul va ajunge în scurt timp aceea cifră

Rep.

Buletin săptămânal.

Situația politică

Internă.

Alegerile parțiale, se vor ține la 14 Septembrie. Și dacă am voi să înregistrăm prologul acestor alegeri apoi implicit trebuie să vorbim despre desorientarea grupurilor opoziționiste.

N'au încetat nici acum comentările alegerilor generale în cari se acuză magistratura de nereușita „puternicilor zilei”.

Epilogul acelor alegeri ne-ar îndritui să credem că o forță incomensurabilă mocnește în sânul unei grupări, așteptând doar momentul pentru a se evidenția. Dar iată că alegerile parțiale demască — fără considerație — goliciunea celor cari își trâmbețau mereu forțele.

Au ajuns acești domni să se răfuiească pentru... preponderanță. Adece atât țărăniștii cât și naționaliștii vreau să-și devedească, reciproc, superioritatea. Și în acest scop nu știu cum să fixeze candidaturile în alegerile parțiale.

Aceasta răfuială ce se petrece în sânul partidului — cu popularitate — nu e o dovadă mai mult a neseriozității lui? Cine nu are impresia că fuziunea s'a făcut între capră și varză? Le va împăca cineva? Dacă împăcarea lor e inutilă...

— Unele ziare minoritare, prin declarațiunile lor, dovedesc c'au început să înțeleagă netemeinicia speranțelor sugerate de către frații lor și... vecinii, noștri dela vest.

Și astfel în scrisul lor îndeamnă la căutarea unui teren de înfrățire între toate naționalitățile acestei țări. Și cum acest teren nu poate fi altul decât *cultura*, începutul ne pare a fi foarte acceptabil. Rămâne de văzut dacă mai poate fi vorba de o inițiativă sinceră și loială în rândurile celor cari ne-au amăgit de atâtea ori prin atitudinile lor deghizate.

— „Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt...” Cuvinte de-o învechită origine pe cari un „apostol al neamului” le actualizează.

E vorba de d. Iorga, cel care într'atât s'a supărat pe românii alegători, încât ziarului său a interzis să i-se mai zică „Neamul Românesc”, ci numai „Neamul”. Cum ar fi exclus și acest al doilea substantiv abstract dacă n'ar fi perechea aceluia de apostol... Dar supărarea d-sale se amplifică. E supărat și pe d-nii Maniu-Mihalache fiindcă aceștia n'au aderat propunerilor D-sale.

Cine-i vinovatul însă? Era firesc să fie așa când cineva a ajuns un exemplu de... metamorfozare.

— Incolo, vacanța predomină cu moleșala ei apăsătoare. Și în legătură cu aceasta, se zice, că tot căldurii se atribuie situația în care a ajuns oficiosul partidului poporului care ne mai având pe cine lauda, calomniază în mod ordinar țara pe care n'a știut-o guvernă...

Externă

Întâmplările din afară par a fi pe cât de variate pe atât de interesante.

— Astfel, Ștefan Radici, a declarat unele chestiuni de-o importanță deosebită, spunând că regele Boris al Bulgariei, ar abdică în favorul regelui Alexandru al Jugoslaviei, pentru ca astfel să se poată face unirea între Bulgaria și Jugoslavia. Rămâne ca viitorul să confirme dacă aceste declarații sunt sau nu adevărate.

— În Statele unite, evenimentele prilejuite prin condamnarea celor doi italieni Sacco și Vanzetti, ar fi luat o notă tragică. Astfel se zice că Vanzetti ar fi înebunit zilele trecute ia Sacco a renunțat la greva foamei. Nu vrem să bănuim noua atitudine pe care o va lua marea masă a celor cari și până acum s'au agitat în jurul condamnării acestor doi condamnați. Evenimentele se învrednicesc — de sigur — de atenția tuturor celor cari n'au încetat de a se îngrijora de pretențiile celor cari mereu vreau să tulbure pacea și ordinea...

— Și pentru a mai vorbi despre America, amintim că ultima înclinare a opiniei ar fi pentru candidarea la președinția Statelor Unite, a fostului ministru de externe și seful republicanilor.

— A fost privită cu vie satisfacție iscălireă pactului de neagresiune între Polonia și Rusia.

— În ultimul timp, oameni cu autoritate au contribuit la spulberarea iluziilor clădite în jurul campaniei neîntemeiate a lordului Rothermere. Astfel cu ocazia unei festivități, d. Painlevé, ministrul de războiu al Franței, a arătat deslușit netemeinicia pretențiilor ungare. Deasemenea d. Henry de Jouvenel în interviewul acordat unui ziar unguresc dela Paris „Az Est” a arătat cât de fără ecou au rămas toate cererile zadarnice, formulate de către lordul Rothermere. Nu mai vorbim de presa elvețiană care foarte logic explică desavantajul pretențiilor susținute în mod neîndreptățit de către cei cari nu-și dau seama de procedeul lor condamnat.

Și iată că spulberarea viselor n'a întârziat. Și acum, întrebăm, n'ar fi timpul să ca cei ale căror inimi pulsau alături de cele de dincolo, să arunce măștile.

Cumințenia este o floare rară care împodobește nu pe cei cari o poartă la butonieră ci pe cei cari își îndreaptă pasul după îndemnul ei. Acest lucru ar trebui să-l înțeleagă odată, aceia cărora nu li-s'a cerut decât sinceritate și loialitate.

— Larăsărit, atât în China cât și în Rusia, se deslănțesc cu furie faptele. Rolul principal, în ambele părți, îl au comuniștii. Și cel puțin dacă ar ști ce vor acești profitori ai naivității umane!.. Ghirlanda.